

УДК: 061.1EU:341.123.042
Biblid 1451-3188, 16 (2017)
Год XVI, бр. 61-62, стр. 9–19
Извори научни рад

ПОСМАТРАЧКИ СТАТУС ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ У ГЕНЕРАЛНОЈ СКУПШТИНИ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА

Јелица ГОРДАНИЋ, М.А.¹

Abstract: Having in mind changes made by the Lisbon Treaty in 2009, the European Union has been committed to changing its observer status to the General Assembly of the United Nations. Following an unsuccessful attempt in 2010, the European Union gained additional rights within its observer status to the UN General Assembly in 2011. The paper analyzes benefits of the improved observer status of the European Union in the UN General Assembly, the EU priorities at the UN General Assembly and practical effects of the improved observer status of the European Union in the General Assembly of the United Nations.

Key words: Lisbon Treaty, European Union, General Assembly, United Nations, observer status, priorities

1) СТАТУС ПОСМАТРАЧА У ГЕНЕРАЛНОЈ СКУПШТИНИ УН

У оквиру Генералне скупштине Уједињених нација поједини ентитети или државе могу имати посматрачки статус. Посматраче у Генералној скупштини можемо поделити на четири групе: државе које нису чланице Уједињених

¹ Институт за међународну политику и привреду, Београд. Е-маил: jelica@diplomacy.bg.ac.rs. Рад је реализован у оквиру пројекта „Србија у савременим међународним односима: стратешки правци развоја и учвршћивања положаја Србије у међународним интегративним процесима – спољнополитички, међународни економски, правни и безбедносни аспекти”, Министарства науке и просвете Владе Републике Србије. Евиденциони број пројекта: 179029.

нација (нпр. Света столица, Швајцарска до 2002. године); ослободилачки покрети; међувладине организације (нпр. Европска унија, Организација афричког јединства – данашња Афричка унија) и специјализоване агенције.² Историјски посматрано, статус посматрача у Генералној скупштини УН заснован је на искуству САД у Друштву народа, које су путем конзулата у Женеви пратиле догађања у оквиру ове организације. Статус посматрача у оквиру Уједињених нација појавио се већ на оснивачкој конференцији у Сан Франциску, захтевима Италије и Данске да у овом својству присуствују конференцији. За коначни настанак статуса посматрача у оквиру Генералне скупштине УН важна су три догађаја – успостављање сталних мисија држава чланица при Организацији, случај Швајцарске као војно неутралне државе и (принудне) околности непримања држава у пуноправно чланство у Уједињеним нацијама услед неслагања великих сила у периоду Хладног рата.³

Посматрачки статус у Генералној скупштини УН са собом доноси бројне предности. Особље посматрачке мисије има одређени дипломатски имунитет, укључено је у Плаву књигу дипломатског особља Уједињених нација; може присуствовати састанцима регионалних група и учествовати у раду органа Уједињених нација; може одржавати формалне или неформалне састанке са генералним секретаром и имати приступ документацији Уједињених нација путем Секретаријата. Овај статус омогућава државама или ентитетима који немају својство државе да активно учествују на сцени на којој се расправља и одлучује о међународним односима и најважнијим светским питањима. Посматрачи су ограничени у оквиру одређених процедуралних питања. Посматрач може упутити циркуларну изјаву државама чланицама у овом облику само у два случаја – када посматрач коментарише одређену тачку агенде која је директно везана за интересе његовог ентитета или државе; или када државе чланице или органи Уједињених нација захтевају циркуларну изјаву посматрача у форми документа. Још један недостатак који посматрача разликује од сталног члана Уједињених нација јесте неучествовање у изради резолуција, одсуство права гласа, и немогућност кандидовања и избора за функције у оквиру система Уједињених нација.⁴ Статус посматрача се стиче резолуцијом Генералне скупштине.⁵ Повеља Уједињених нација не садржи одредбе о правима и

² Jean-Marie Henckaerts, „*The International Status of Taiwan in the New World Order: Legal And Political Considerations*“, Kluwer Law International, 1996. p. 107.

³ Детаљније код: A. Glenn Mower, Jr, „Observer Countries: Quasi Members of the United Nations“, *International Organization*, Vol. 20, No. 2, Spring, 1966, pp. 266-283, p. 271.

⁴ Детаљније код: Ibid., стр. 267-270.

⁵ Неопходно је напоменути да је један део садашњих држава чланица „принудно“ имао стаус посматрача услед хладноратовских конфронтација у погледу пријема у чланство или услед политичких разлога нпр. у случају Јужне и Северне Кореје. Главна вредност посматрачког

обавезама посматрача. Посматрачи имају ограничене могућности учествовања у дебатама и немају право гласа.⁶ Тренутно, у заседањима и раду Генералне скупштине учествује 98 посматрача.⁷ Од држава, посматрачки статус имају Света столица и Палестина. У раду Генералне скупштине учествује и велики број међународних организација – Афричка унија, Европска унија, Арапска лига, Карипска заједница и многе друге. Резолуцијом Генералне скупштине 3208 (XXIX) 11. октобра 1974. године Европска заједница је стекла својство посматрача у Генералној скупштини Уједињених нација.⁸

2) ЛИСАБОНСКИ СПОРАЗУМ И ПОЧЕТАК ИНИЦИЈАТИВЕ О ПРОШИРЕЊУ ПОСМАТРАЧКОГ СТАТУСА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ У ГЕНЕРАЛНОЈ СКУПШТИНИ УН

Лисабонски споразум (ступио на снагу 1. децембра 2009. године), допринео је да наступ Европске уније на спољнополитичком плану делује јединственије. Лисабонски споразум уводи и две нове функције – функцију Председника Европског Савета и функцију Високог представника Европске уније за заједничку спољну и безбедносну политику. Са променама насталим Лисабонским споразумом у оквиру Европске уније јавиле су се и идеје о побољшању посматрачког статуса у оквиру Генералне скупштине Уједињених нација. Једна од главних иницијатора ове идеје, Кетрин Ештон, Висока представница Европске уније за заједничку спољну и безбедносну политику, сматра да би побољшање посматрачког статуса Европске уније „омогућило представницима Европске уније да представљају и унапреде положај Европске уније у Уједињеним нацијама...“⁹ У саопштењу упућеном генералном секретару

статуса у овим случајевима била је „могућност да државе унапреде захтеве за чланство и да се припреме за чланство у Уједињеним нацијама.“ Connie L. McNeely, „*Constructing the Nation-state: International Organization and Prescriptive Action*“, Greenwood Press, London, 1995, p. 44.

⁶ Vaughne Miller, The European Union and the United Nations, 20 May 2011, House of Commons Library. Internet: file:///C:/Users/Jelica/Downloads/SN05975.pdf 17/08/2017.

⁷ General Assembly. List of non-Member States, entities and organizations having received a standing invitation to participate as observers in the sessions and the work of the. Seventy-first session, 12 January 2017. Интернет: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/INF/71/512/03/2017.

⁸ UN General Assembly Resolution 3208 (XXIX) of 11 October 1974. Интернет: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/738/10/IMG/NR073810.pdf?OpenElement> 17/08/2017.

⁹ Jan Woutersm Jed Odermatt, Thomas Ramopoulos, “The Status Of The European Union at the United Nations after the General Assembly Resolution Of 3 May 2011”, Leuven Centre for Global Governance Studies, July 2011, p. 2. Интернет: https://ghum.kuleuven.be/ggs/publications/opinions/opinions10_wouters_odermatt_ramopoulos.pdf 17/08/2017.

Бан Ки Муну, поводом помоћи Европске уније Пакистану услед поплава у овој држави у августу 2010. године, Ештонова је навела да би Европска унија истакла поруку подршке у Генералној скупштини Уједињених нација. Међутим, услед чињенице да „одговарајућа права држања говора у Генералној скупштини не постоје за Европску унију“ Висока представница ЕУ је изразила жељу да „ова препрека буде превазиђена што је пре могуће“.¹⁰ Високи званичници Европске уније изразили су потврдан став по овом питању и истакли да је „од суштинске важности да улога Европске уније у промовисању развоја и просперитета буде адекватно заступљена у Генералној скупштини“.¹¹

3) НЕУСПЕХ ПОБОЉШАЊА ПОСМАТРАЧКОГ СТАТУСА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ 2010. ГОДИНЕ

Током 2010. године започињу интензивнији напори Европске уније за побољшање посматрачког статуса у Генералној скупштини УН. Ово је, очекивано, изазвало незадовољство других регионалних организација попут Арапске лиге и Карипске заједнице. Поред тога, чак и неке државе чланице Европске уније, на првом месту Француска и Велика Британија као сталне чланице Савета безбедности, нису биле у потпуности сагласне са идејама о побољшању посматрачког статуса Уније, сматрајући да ће на тај начин изгубити утицај у оквиру Уједињених нација. Први корак ка побољшању посматрачког статуса Европске уније при Генералној скупштини УН представља нацрт резолуције ГС /64/L.67 о учешћу Европске уније у раду Уједињених нација. Нацрт наводи да у случајевима када „организација за регионалне интеграције развије заједничку екстерну политику и успостави трајне структуре за њихово заступање и спровођење, Генерална скупштина може имати ефективну корист од учешћа представника организације који ће говорити на њеним заседањима у име организације и држава чланица организације“. Нацрт објашњава и потребу за побољшаним статусом Европске уније у Генералној скупштини УН наводећи да је „ступањем на снагу Лисабонског споразума, 1. децембра 2009. године Европска унија доживела промене институционалног система, посебно у погледу екстерне репрезентације“.¹² Нацртом резолуције се наводи да „представници Европске уније, за потребе ефективног учешћа у заседањима и раду Генералне скупштине, укључујући генералну дебату, комитете и радне групе, међународне састанке и конференције одржане под покровитељством

¹⁰ Vaughne Miller, *The European Union and the United Nations*, op. cit., стр. 3.

¹¹ Ibid.

¹² General Assembly, A/64/L.67, draft resolution Participation of the European Union in the work of the United Nations 31 August 2010. Интернет: <http://undocs.org/A/64/L.67 20/08/2017>.

Генералне скупштине, као и конференције Уједињених нација, са циљем представљања ставова Европске уније, буду позвани да говоре у адекватном временском року слично успостављеној пракси која важи за представнике главних група; имају право дистрибуирања докумената, сачињавања предлога и подношења амандмана, али без права оспоравања одлука председавајућег; добију право на одговор као и одговарајући распоред седења неопходан за вршење поменутих радњи. Европска унија неће имати право гласа и предлагања кандидата у оквиру Генералне скупштине УН.¹³ Побољшање положаја Европске уније у Генералној скупштини УН, формулисано на овај начин, изазвало је забринутост многих држава чланица Уједињених нација. Делегација Зимбабвеа је сматрала да Европска унија „на овај начин покушава да поткопа Уједињене нације, стварајући нову категорију посматрача“.¹⁴ Суринам, у име Карипске заједнице, изнео је став према коме измењен статус Европске уније као посматрача може негативно утицати на постојећи систем гласања у Генералној скупштини УН „једна држава – један глас“, као и на методе рада и интеракцију између чланова Уједињених нација. Средином септембра 2010. године, предлог Европске уније о побољшању статуса у оквиру УН одложен је гласовима 76 „за“ и 71 „против“. Карипске, афричке и пацифичке државе гласале су за одлагање побољшања статуса ЕУ. Оваква реакција једног дела држава чланица Уједињених нација се могла очекивати, јер у вишестепеној пракси светске организације није било захтева за промену и побољшање статуса посматрача од стране једне регионалне организације. Променом статуса Европске уније ствара се преседан у пракси Уједињених нација, и настају одређене повластице за Европску унију које немају остале међународне организације које имају својство посматрача. Међутим, истицање захтева Европске уније навело је и остале међународне организације да почну посматрати идеје о сопственом побољшању статуса посматрача. За неуспех у погледу побољшања посматрачког статуса ЕУ 2010. године теоретичари и медији су кривили недовољне дипломатске напоре ЕУ, као и отпор великог броја држава чланица. У првој половини 2011. године дипломатија Европске уније учинила је велике напоре како би изменила текст резолуције о побољшању положаја у Уједињеним нацијама. Осам месеци су вођени преговори са државама чланицама Уједињених нација и представницима регионалних група у погледу проналаска компромисног текста резолуције.

¹³ Ibid.

¹⁴ Vaughne Miller, *The European Union and the United Nations*, op. cit., p. 6.

4) ПОБОЉШАЊЕ ПОСМАТРАЧКОГ СТАТУСА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ У ГЕНЕРАЛНОЈ СКУПШТИНИ УН 2011. ГОДИНЕ

Резолуцијом Генералне скупштине 65/276 о учествовању Европске уније у раду Уједињених нација долази до жељене промене и побољшања статуса посматрача у оквиру Генералне скупштине УН. Наведена резолуција потврђује Генералну скупштину као међувладино тело чије је чланство доступно само државама чланицама Уједињених нација. Имајући у виду модалитете учешћа држава и ентитета у својству посматрача у Генералној скупштини, анексом резолуције се „усвајају промене у погледу учешћа Европске уније у својству посматрача у раду и заседањима Генералне скупштине, њених комитета и радних група, као и на међународним састанцима и конференцијама које се одржавају под покровитељством Генералне скупштине“.¹⁵ Резолуција омогућава представницима Европске уније, са циљем представљања ставова Уније и њених држава чланица: уписивање на списак говорника међу представницима главних група, са правом интервенције; учествовање у генералној дебати Генералне скупштине, у складу са редоследом првенства, утврђеном у пракси за посматраче; комуникацију у погледу рада и заседања Генералне скупштине и заседања и рада свих међународних састанака и конференција које се одржавају под покровитељством Генералне скупштине и конференција Уједињених нација, директно и без посредника; усмено презентовање предлога и амандмана по договору држава чланица Уније – о тим предлозима и амандманима ће се гласати само на предлог државе чланице; право на одговор у складу са ставовима Европске уније према одлуци председавајућег. Право на одговор се ограничава на једну интервенцију по ставки. Према резолуцији, представници Европске уније заузимају место у Скупштини у делу предвиђеном за посматраче.¹⁶ Резолуција је усвојена са 180 гласова „за“. Негативних гласова није било. Сирија и Зимбабве су се уздржали од гласања, док од стране 10 држава чланица Уједињених нација глас није био забележен. Усвојена резолуција се у великој мери разликује од нацрта неусвојене резолуције из 2010. године. Пре свега, из резолуције ГС 65/276 изостављене су све референце које се односе на Лисабонски споразум, као и референце у погледу погодности регионалних интеграција и односа Европске уније и Уједињених нација. Усвојена резолуција не даје на први поглед одговор на питање: Због чега је Европској унији неопходан побољшан и унапређен статус посматрача у оквиру Генералне скупштине Уједињених нација? Према

¹⁵ Resolution adopted by the General Assembly on 3 May 2011 65/276. Participation of the European Union in the work of the United Nations. Интернет: <http://undocs.org/A/RES/65/276> 23/08/2017.

¹⁶ Ibid., анекс.

неким ставовима, оваквим решењем је „европски предлог у потпуности де-европеизован“ и „мањи од онога што је неопходно за Европску унију након Лисабонског споразума како би имала својство глобалног актера у оквиру Генералне скупштине УН“.¹⁷ Према одредбама анекса резолуције ГС 65/276 Европска унија је добила право да се упише на списак говорника заједно са представницима главних група. Према пракси Генералне скупштине, председник ГС је задужен да сачини листу говорника по утврђеном реду. Како би што боље искористила право предвиђено резолуцијом, у пракси делегати ЕУ морају преговарати са Канцеларијом председника ГС, како би обезбедили место међу првима на листи говорника. Замерке и незадовољства постоје и у погледу права на одговор, које се реализује по одлуци председавајућег и које је ограничено на један одговор по ставци. У случају произвољне одлуке председавајућег, Европска унија нема механизме у Генералној скупштини путем којих би оспорила ову одлуку.¹⁸ Критичари резолуције ГС 65/276 усмено презентовање предлога и амандмана по договору држава чланица Уније сматрају као недовољно и „противно слову и духу Лисабонског споразума (...) добровољно условљавање капацитета да се изразе ставови у Генералној скупштини УН“.¹⁹ У погледу права да се о предлозима и амандманима гласа на захтев државе чланице влада мишљење да ово решење у највећој мери одговара државама чланицама које се противе заступању Уније у међународним форумима и организацијама. Од 2011. године председник Европског Савета се обраћа Генералној скупштини у име свих држава чланица Европске уније.²⁰

5) ПРИОРИТЕТИ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ПРИ ГЕНЕРАЛНОЈ СКУПШТИНИ УН

Од 2011. године, када је дошло до побољшања посматрачког статуса, Европска унија саставља листу приоритетних области које заступа пред Генералном скупштином Уједињених нација. Приоритетне области се одређују у складу са најактуелнијим светским питањима и агендом Уједињених нација. Европски Савет је 17. јула 2017. године усвојио „Приоритете ЕУ за Уједињене нације и 72. заседање Генералне скупштине Уједињених нација (септембар

¹⁷ Jan Wouters, Jed Odermatt, Thomas Ramopoulos, THE STATUS OF THE EUROPEAN UNION AT THE UNITED NATIONS AFTER THE GENERAL ASSEMBLY RESOLUTION OF 3 MAY 2011, op. cit., стр. 3.

¹⁸ Детаљније видети код: Ibid.

¹⁹ Ibid., стр. 4.

²⁰ European Council. Council of the European Union. EU at the UN General Assembly. Интернет: <http://www.consilium.europa.eu/en/policies/unga/> 10/09/2017.

2017. – септембар 2018)“.²¹ Имајући у виду „Глобалну стратегију спољне и безбедносне политике ЕУ“, као и циљеве новог генералног секретара УН Антонија Гутереша – превенцију сукоба, одрживи развој и реформу управљања, „Европска унија ће се за време 72. редовног заседања Генералне скупштине Уједињених нација фокусирати на следећа међусобно повезана питања и приоритете одређене у три основне области: 1. јаче глобално управљање; 2. мир и превенција сукоба; 3. одржива агенда за трансформацију. У све три основне области су укључена питања родне равноправности, оснаживања жена и права жена, као и питања мира и безбедности“.²² У оквиру прве основне и приоритетне области – јачања глобалног управљања – циљеви Европске уније се поклапају са циљевима Уједињених нација у погледу одржавања, јачања и реформисања Уједињених нација и правила светског поретка. У оквиру ове приоритетне области Европска унија се залаже за подршку Агенди 2030, реформисање Савета безбедности и ревитализацију рада Генералне скупштине УН. Подршка генералном секретару УН у погледу његових реформских предлога се наводи као један од кључних изазова.²³ Друга приоритетна област – мир и превенција сукоба – исказује повезаност ЕУ Глобалне стратегије и напора Уједињених нација у погледу превенције сукоба. Европска унија подржава напоре Уједињених нација у погледу борбе против тероризма и насилног екстремизма. У погледу одговора на кризе Европска унија ће, подржавајући напоре Уједињених нација, наставити своје напоре у погледу проналаaska адекватних решења за случајеве Сирије, Либије, Блискоисточног мировног процеса, Украјине, Јемена, као и Малија, Судана, Сомалије и Демократске Републике Конго. У погледу разоружања и регулисања наоружања ЕУ ће наставити да развија политику о примени свих мултилатералних споразума који се баве питањима разоружања.²⁴ Трећа приоритетна област – агенда за трансформацију – представља циљеве којима тежи Европска унија у наредном периоду – партнерством са Африком, развоју људских права, демократије и владавине права, хуманитарних принципа и поштовања правила међународног хуманитарног права, као и циљева постављених Агендом 2030 за одрживи развој. У погледу миграната и избеглица Европска унија ће у наредном периоду наставити своју политику по овом питању, уз залагање за примену Њујоршке декларације о избеглицама и мигрантима. У погледу климатских промена, Европска унија ће се током 72. заседања Генералне скупштине УН залагати за примену Париског споразума

²¹ Council of the European Union. Brussels, 17 July 2017. EU priorities at the United Nations and the 72nd United Nations General Assembly (September 2017 - September 2018).

²² Ibid., стр. 4.

²³ Ibid., стр. 5-6.

²⁴ Ibid., стр. 6-12.

из 2015. године и пружиће неопходну подршку Уједињеним нацијама у погледу одређивања и спречавања безбедносних ризика везаних за климатске промене.²⁵ Приоритетне области Европске уније са претходних заседања Генералне скупштине обухватале су питања одржавања мира, праведнијег и хуманијег света, агенду за промене; безбеднији свет, наша заједничка будућност, мултилатерализам; развој мира, демократије и људских права, јачање и подршка реформи Уједињених нација, јачање међународног хуманитарног система.²⁶

6) ЗНАЧАЈ ПОБОЉШАЊА ПОСМАТРАЧКОГ СТАТУСА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ПРИ ГЕНЕРАЛНОЈ СКУПШТИНИ УН

Побољшањем посматрачког статуса у оквиру Генералне скупштине, и добијањем одређеног броја привилегија које немају остале међувладине организације, Европска унија је остварила одређени преседан у пракси Уједињених нација. Побољшани статус Европске уније је можда и очекиван, имајући у виду специфичну правну природу ове организације. Променама које је са собом донео Лисабонски споразум 2009. године Европска унија тежи ка јединственијој екстерној политици. Истовремено, све државе чланице Европске уније су уједно и чланице Уједињених нација. Међутим, током година функционисања Уједињених нација и рада Генералне скупштине, примећена су одређена одступања и неслагања држава чланица Европске уније у погледу неких врло важних питања. Чланице Европске уније се нису слагале око једног броја безбедносних питања и питања регулисања разоружања и нуклеарног оружја. Кипар и Малта су имали другачије ставове у погледу Блискоисточног питања, а Француска и Велика Британија, као сталне чланице Савета безбедности, су често у Генералној скупштини Уједињених нација гласале другачије у односу на остале државе Уније.²⁷ Лисабонски споразум и побољшани посматрачки статус у Генералној скупштини Уједињених нација представља прилику да Европска унија оствари јединство свих својих држава

²⁵ Ibid., стр. 13-17.

²⁶ Council of the European Union. Brussels, 18 July 2016. EU priorities at the United Nations and the 71st United Nations General Assembly (September 2016 – September 2017). Интернет: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11201-2016-INIT/en/pdf>; European Union Delegation to the United Nations. EU Priorities for the 70th UN General Assembly. Интернет: <http://eu-un.europa.eu/eu-priorities-for-the-70th-un-general-assembly-2/>; European Union Delegation to the United Nations. EU Priorities for the UN General Assembly 69th General Assembly. Интернет: <http://eu-un.europa.eu/eu-priorities-for-the-un-general-assembly-69th-general-assembly/> 11/09/2017.

²⁷ Детаљније видети код: Paul Luif, *EU cohesion in the UN General Assembly*, European Union Institute for Security Studies 2003. стр. 51-52.

чланица у погледу важних међународних питања. Приликом гласања у Генералној скупштини, 28 држава чланица Европске уније може дати значајну подршку неком питању. Имајући у виду да одлуке Генералне скупштине Уједињених нација немају својство правне обавезности, може се очекивати да ће Европска унија искористити свој повлашћен статус при УН за истицање њој значајних питања и различитим техникама усвајања резолуција и мењања језика резолуција на дужи рок утицати на решавање и развој тих питања.²⁸ Европска унија активно учествује у комисијама и *ad hoc* радним групама посвећеним реформисању система Уједињених нација.

7) ИЗВОРИ

Council of the European Union. Brussels, 17 July 2017. EU priorities at the United Nations and the 72nd United Nations General Assembly (September 2017 – September 2018).

Council of the European Union. Brussels, 18 July 2016. EU priorities at the United Nations and the 71st United Nations General Assembly (September 2016 – September 2017). Интернет: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11201-2016-INIT/en/pdf>

European Council. Council of the European Union. EU at the UN General Assembly. Интернет: <http://www.consilium.europa.eu/en/policies/unga/>

European Union Delegation to the United Nations. . EU Priorities for the 70th UN General Assembly. Интернет: <http://eu-un.europa.eu/eu-priorities-for-the-70th-un-general-assembly-2/>

European Union Delegation to the United Nations. EU Priorities for the UN General Assembly 69th General Assembly. Internet: <http://eu-un.europa.eu/eu-priorities-for-the-un-general-assembly-69th-general-assembly/>

General Assembly. List of non-Member States, entities and organizations having received a standing invitation to participate as observers in the sessions and the work of the. Seventy-first session, 12 January 2017. Интернет: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/INF/71/5

General Assembly. A/64/L.67. Draft resolution Participation of the European Union in the work of the United Nations 31 August 2010. Интернет: <http://undocs.org/A/64/L.67>

Glenn Mower, Jr, A., „Observer Countries: Quasi Members of the United Nations“, *International Organization*, Vol. 20, No. 2, Spring, 1966.

²⁸ О овом питању детаљније видети код: Diana Panke, “The UNGA – a talking shop? Exploring rationales for the repetition of resolutions in subsequent negotiations”, *Cambridge Review of International Affairs*, 2014, Vol. 27, No. 3, стр. 442-458.

- Henckaerts, Jean-Marie, „*The International Status of Taiwan in the New World Order: Legal And Political Considerations*“, Kluwer Law International, 1996.
- Luif, Paul, *EU cohesion in the UN General Assembly*, European Union Institute for Security Studies 2003.
- McNeely, Connie L., „*Constructing the Nation-state: International Organization and Prescriptive Action*“, Greenwood Press, London, 1995.
- Miller, Vaughne, The European Union and the United Nations, 20 May 2011, House of Commons Library. Internet: file:///C:/Users/Jelica/Downloads/SN05975.pdf 17/08/2017.
- Panke, Diana, „The UNGA – a talking shop? Exploring rationales for the repetition of resolutions in subsequent negotiations“, *Cambridge Review of International Affairs*, 2014, Vol. 27, No. 3.
- UN General Assembly Resolution 3208 (XXIX) of 11 October 1974. Интернет: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/738/10/IMG/NR073810.pdf?OpenElement>
- UN General Assembly. 3 May 2011. 65/276. Participation of the European Union in the work of the United Nations. Интернет: <http://undocs.org/A/RES/65/276>
- Wouters, Jan, Odermatt, Jed, Ramopoulos, Thomas, The Status of The European Union at the United Nations after the General Assembly Resolution Of 3 May 2011, Leuven Centre for Global Governance Studies, July 2011, Интернет: https://ghum.kuleuven.be/ggs/publications/opinions/opinions10_wouters_oder matt_ramopoulos.pdf

8) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Добијањем „повлашћенијер“ статуса у Генералној скупштини Уједињених нација, Европска унија је показала посебност своје правне природе. Република Србија није још увек чланица Европске уније, али захваљујући побољшању посматрачког статуса Уније у Генералној скупштини Србија може пратити најновије тенденције у пракси Европске уније и приоритетна питања за која се Европска унија залаже. Поред тога, повлашћени статус Европске уније се „прелива“ и на комисије, конференције и *ad hoc* групе које функционишу у оквиру Уједињених нација. На овај начин Србија може пратити и ставове Европске уније у погледу реформисања институционалног система Уједињених нација и посебно тенденција у погледу реформисања и ревитализације Савета безбедности, Генералне скупштине, Економског и социјалног савета и Секретаријата.